

Ambrožičevi zločini

Lado Ambrožič mi je v pismih bralcev v *Reporterju* (23. maj 2016) pripisal kar precej nečednosti, ker sem do zdaj večkrat opisoval zločine njegovega očeta Lada Ambrožiča - Novljan, med vojno komandanta partizanske Gubčeve brigade. Naj tokrat odmislim nekatere druge primere in se osredinim le na dva partizanska uničujoča napada oz. Ambrožičeva zločina leta 1942.

V noči na 12. december 1942 je partizanska Gubčeva brigada napadla vaško stražo - nastalo zaradi partizanskega nasilja - v Ajdovcu. Ta napad, kot mnogi drugi partizanski napadi med vojno, je pustil za sabo strahotno uničenje. Začelo se je 16. oktobra 1942, ko so prišli partizanski morilci na dom ajdovškega župana, uglednega moža daleč naokoli, Štefana Vidriha na Brezovi Rebri in ga umorili. V naslednjih dneh se je vsul plaz, ko so se možje in fantje množično priključili z umorom povzročeni postojanki vaške straže v Ajdovcu. Naenkrat jih je bilo čez sedemdeset, ki so se odločili braniti svoje vasi in življenje pred morilskimi partizani. V noči na 12. december 1942 jih je obkolila in napadla desetkrat številnejša partizanska Gubčeva brigada, ki ji je poveljeval Lado Ambrožič - Novljan. Branilci pred njeno uničujočo vneto niso imeli nobene možnosti, saj so bili zelo slabo oboroženi. Partizani so zažgali župnišče in cerkev, potem pa še tri leta pred tem zgrajeni Gnidovčev dom. Ubili so 19 branilcev, večino ostalih pa kot ujetnike odgnali na Brezovo Reber. Tam so jih 21 »obsodili« na smrt. Smrtonosni zapisnik so podpisali znani partizanski »heroji«: Lado Ambrožič - Novljan, Jože Brilej, Milovan Šaranović, Dušan Bravničar in Viktor Avbelj. Ujetnike so umorili v bližnjem gozdu. Čez dva dni

so na dvorišču Gnidovčeve hiše v Gornjem Ajdovcu ustrelili še Franca Gnidovca, očeta desetih otrok, poleg tega so požgali še šolo. Za partizani je ostalo pravo razdejanje - na stavbah in v dušah.

Sin zločinca pa si upa še danes javno pisariti, da njegov oče »ni ubil nobenega Slovenca«.

Leta 1972 je v Ljubljani izšla knjiga, ki je imela 1.074 strani. Njen naslov je bil *Gubčeva brigada*, napisal pa jo je Lado Ambrožič - Novljan. V prvem delu te zajetne knjige je eno od podglavij njen avtor naslovil z za tiste čase značilnim naslovom *Osvoboditev Ajdovca* (ta odlomek je bil oktobra 1982 pod istim naslovom - z velikimi črkami - ponatisnjen v reviji *Naša obramba*). Na trinajstih straneh je opisal partizanski napad na postojanko vaške straže v Ajdovcu v noči na 12. december 1942. Napadalni partizanski enoti, Gubčevi brigadi, je takrat poveljeval prav on.

Na začetku je Ambrožič zapisal, da je ajdovška vaška straža nastala 20. oktobra 1942, da je bila njena matična enota postojanka v Žužemberku, ki je dala jedro za ustanovitev postojanke v Ajdovcu, kjer naj bi bilo na začetku 50 članov posadke, v času partizanskega napada pa je število naraslo na 70. Kot razlog za napad je navedel, da je to bilo partizansko ozemlje, da naj bi ga partizani »organizirali in varovali kot vojaško politično oporišče«, uporabil je celo izraz »naravno trdnjavsko območje«, ki naj bi ga partizani »uporabljali kot izhodišče za napade na sovražnikove postojanke ob Krki in vzdolž železniške proge Novo mesto-Trebnje«. Zapisal je celo, da naj bi bilo to območje »osvobojeno že od pomladi«. Ti ljudje so bili navajeni na skrajnosti: počeli so jih med vojno (ropanje, ubijanje in sramotenje žrtev), to se kaže v njegovi »napihnjeni« knjigi, kot tudi pri navajanjih takšnih nesmislov, kot je uporaba izrazov »osvobojeno ozemlje«.

Tudi svet so razumeli na ta način: vse kar so počeli sami, je bilo ali »napredno« in edino pravilno, vse, kar pa jim je bilo kakor koli na poti, pa je bilo ali »nazadnjaško«, sovražno in vredno uničenja. Neko ozemlje je bilo samo njihovo, kot vidimo v Ambrožičevem primeru, če ni šlo drugače, so ga enostavno razglasili kot »osvobojeno ozemlje«, kar naj bi pomenilo, da je le njihovo.

V resnici je bilo to Ambrožičevo »osvobojeno ozemlje« kvečje-

mu partizansko izhodišče za njihove roparske in morilske pohode. Saj jih v knjigi nenehno opisuje, le da jih prikazuje kot nekaj normalnega in pozitivnega (ropanje je bilo oskrba s hrano, morilski pohodi pa osvobojanje iz rok sovražnika; mimogrede, pri strašansko obsežni povojni borčevski publicistiki so vedno uporabljali izraz sovražniki in nikoli npr. nasprotniki).

Leta 2006 so sredi Žužemberka, pred občinsko stavbo, postavili spomenik Ladu Ambrožiču - Novljanu, kar je bil absurd in cinizem brez primere. Žužemberk je bil namreč kraj, ki so ga med vojno partizani najbolj uničevali. Kar petkrat so ga napadli, od tega dvakrat uničujoče, kar pomeni z zelo hudimi posledicami.

Prvega od teh napadov je vodil prav Lado Ambrožič - Novljan in s tem trasiral uničujočo pot partizanskih uničevanj nad tem subkrajinskim trgov. V svoji zajetni knjigi *Gubčeva brigada* ga je tudi opisal. Toda kako? Najprej tako, da je očrnil, tudi terminološko, tamkajšnje branilce. To so komunisti ves čas počeli, da so tako lažje opravičevali svoje zločine. Ambrožičevi partizani (v resnici morilska horda) so branilce Žužemberka napadli v noči na 22. december 1942, vendar brez večjega »uspeha« oz. hujšega opustošenja. Opustošenje je seveda bilo, najprej v srcih napadenih, potem pa v posledicah tega napada, saj napadeni po tem zločinu niso mogli kar križem rok gledati, kako jih morilska banda napada in uničuje, zraven ubija, ropa in se na debelo laže, da »osvobaja« deželo.

Lado Ambrožič - Novljan je v knjigi zapisal: »Z napadom na Žužemberk se je končala ena najbolj slavni etap v življenju Gubčeve brigade.« Takšen je bil. Zločine, ki pomenijo najhujše zločine v zgodovini slovenskega naroda, je opisal kot »slavno etapo«. Njegov sin je še hujši, saj se na dolgo in široko spreneveda o zločinih očeta, pri tem pa še žali mene, ki o teh zločinih pišem.

Ivo Zajdela, Ljubljana